

ВЕЛИКІ МОВНІ МОДЕЛІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ТЕХНОЛОГІЇ ПРОМПТИНГУ

Алла Мельник

канд. пед. наук, доцент кафедри германських і романських мов

Київського національного лінгвістичного університету

(03150, Київ, вул. Велика Васильківська, 73);

e-mail: alla-i@ukr.net; ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9093-1225>

Обґрунтовано технологію промптингу для застосування великих мовних моделей у професійній підготовці майбутніх учителів іноземних мов. Актуальність дослідження зумовлена трансформаційним потенціалом штучного інтелекту в освіті та необхідністю системного аналізу механізмів застосування чат-ботів у розвитку професійно орієнтованої комунікативної компетентності майбутніх учителів англійської мови. Попри активне використання студентами цифрових мовних інструментів наявні роботи переважно зосереджуються на загальних педагогічних аспектах та залишають поза увагою технології ефективної взаємодії через формулювання промптів. Метою статті є розроблення типології промптів та стратегій верифікації інформації для педагогічно виваженого використання чат-ботів у практичній мовній підготовці. Методологічну основу становили теоретико-методичний аналіз наукових джерел, порівняльний аналіз сучасних підходів, систематизація й класифікація типів промптів, методичне моделювання комплексу завдань у різних видах мовленнєвої діяльності та описово-аналітичний підхід із залученням ілюстративних прикладів. Розроблено систематизовану типологію технологій промптингу (промпт-дії, промпт-сценарій, промпт-пояснення, промпт-доповнення, промпт-надання матеріалу для аналізу) та обґрунтовано принципи їх ефективного формулювання (граматична коректність, структурованість, конкретність, позитивне формулювання інструкцій, уникнення рівнів CEFR, поступове вдосконалення через експериментування). Запропоновано три стратегії верифікації інформації (SEARCH, CREATE, CHASE-IT) для перевірки достовірності, релевантності та доброчесності згенерованого контенту, що є критично важливим для зниження ризиків «галюцинацій», упередженості й некритичного запозичення. Констатовано, що взаємодія з чат-ботами може сприяти розвитку всіх складників професійно орієнтованої комунікативної компетентності (лінгвістичної, мовленнєвої,

лінгвосоціокультурної та навчально-стратегічної) за умови сформованості навичок промптингу та критичного оцінювання результатів. Практична цінність полягає в узгодженому комплексі завдань для читання, говоріння, письма, що охоплюють розвиток мовленнєвих умінь, метакогнітивних стратегій і цифрової грамотності для використання в навчальних програмах з дисципліни «Практичний курс англійської мови» для студентів педагогічних спеціальностей.

Ключові слова: великі мовні моделі, майбутній учитель англійської мови, промптинг, професійно орієнтована комунікативна компетентність, чат-бот.

Обґрунтування теми. Інноваційні технології у сфері штучного інтелекту створюють нові можливості для поєднання людського інтелекту, креативності та цифрових інструментів в освітній практиці. Пекінський консенсус 2019 року щодо штучного інтелекту (ШІ) та освіти підкреслює, що застосування ШІ в освітній сфері має сприяти розширенню людських можливостей для сталого розвитку та ефективної взаємодії людини й машини в повсякденному житті, навчанні та професійній діяльності [15: 18].

Ефективність інтеграції ШІ значною мірою визначається професійною готовністю педагогів до усвідомленого й доцільного використання цифрових інструментів, а також потребує узгоджених колективних зусиль у межах освітнього процесу. Як зазначив М. Федоров на Forbes Ukraine Superhumans Forum у Києві 27 квітня 2023 року, «або ви починаєте користуватися ШІ, або він замінить вас» [3].

Водночас актуальним залишається питання поєднання впровадження ШІ з дотриманням принципів академічної доброчесності та збереження належного рівня вимогливості. Освітня не можуть ігнорувати активне звернення студентів до таких технологій, натомість мають формувати в них уміння етичного та ефективного користування цифровими інструментами й демонструвати прозорість власних практик їх застосування.

Трансформаційний потенціал ШІ зумовлює зростання уваги освітян гуманітарного спрямування в Україні до можливостей великих мовних моделей (ВММ, англ. LLM), зокрема чат-ботів на базі моделей GPT, як ресурсу для оновлення підходів до викладання іноземних мов. У цьому контексті заклади вищої освіти мають підтримати перехід від сприйняття цифрових моделей як інструментів академічного шахрайства до педагогічно

виваженого залучення їх у систему мовної освіти загалом і практичної мовної підготовки зокрема. Такий підхід сприятиме формуванню творчого покоління майбутніх учителів-словесників із критичним мисленням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні й практичні аспекти використання ВММ у навчальному процесі висвітлено в дослідженнях С. Тегос, С. Деметріадіс, А. Каракостав (академічна продуктивна бесіда в умовах колаборативного навчання), Б. Гунайді, К. Джуліта, Ф. Рахман, Т. Дерін (підвищення рівня мовленнєвих навичок студентів за допомогою віртуального помічника Luga), Дж. Бельда-Медіна, Дж. Кальво-Феррер (спілкування в процесі вивчення мов), Дж. Гейд, М. Карлон, А. Оріола, Дж. Крос (написання текстів для тих, хто вивчає англійську мову), С. Чен, Д. Цзоу, Х. Се, Г. Чен (персоналізоване навчання), Б. Мемаріан, Т. Долек (методи, переваги, обмеження), С. Лаато, Б. Моршхойзер, Дж. Хамарі, Дж. Бьорне, Дж. Оравек (дослідження досягнень та викликів для вищої освіти онлайн), Д. Ковачевич (викладання англійської мови як спеціальної), Г.-Г. Лі, С. Чжай (вивчення природничих наук: дослідження планування уроків майбутніми вчителями), А. Замбрано, С. Сінгал, М. Панкевич, Р.С. Бейкер, К. Портер, С. Лю (дискусійні форуми), М. Ісмітдін, М. Хаттак, С. Хан (промтинг та чутливість великих мультимодальних моделей) та ін.

Із-поміж широкого спектра досліджень погоджуємося з твердженням про те, що чат-боти можуть сприяти створенню більш гнучкого навчального середовища, давати студентам змогу навчатися у власному темпі й у зручний для них спосіб, опрацьовувати теми настільки глибоко, наскільки вони хочуть, і своєчасно отримувати необхідну підтримку [5]. Водночас викладачам необхідно враховувати важливість для студентів безпосередньої людської взаємодії і створювати умови для педагогічно виваженого використання ВММ у поєднанні зі змістовним спілкуванням у навчальному процесі.

З метою ефективного та етичного використання генеративного ШІ в освіті студентам необхідно розвивати специфічну цифрову компетентність, яка охоплює розуміння обмежень і ризиків технологій, конструювання ефективних промптів, планування педагогічно обґрунтованих завдань, що повністю використовують можливості штучного інтелекту [6].

Генеративні технології надають викладачам нові можливості для підтримки та персоналізації навчального процесу, водночас вимагаючи формування нових видів професійної компетентності, які охоплюють уміння критично оцінювати згенерований контент з точки зору точності, педагогічної доцільності, етичних аспектів та відповідального впровадження у навчальному середовищі [9].

Попри різносторонність сучасних підходів до застосування чат-ботів на основі ВММ у навчанні та їхню безумовну теоретичну й практичну значущість, можемо констатувати, що наявні роботи переважно зосереджені на загальних педагогічних аспектах, залишаючи поза увагою системний аналіз механізмів використання в професійній підготовці майбутніх учителів іноземних мов.

Використання чат-ботів відкриває можливості для переосмислення підходів до професійної підготовки здобувачів освіти та забезпечення їх інструментами, важливими для майбутньої професійної діяльності. Формування вмінь результативної взаємодії з цифровими мовними інструментами набуває особливої значущості задля розвитку професійно орієнтованої комунікативної компетентності (ПОКК) майбутніх учителів англійської мови, не зменшуючи ролі викладача, а радше трансформуючи її.

Метою статті є аналіз особливостей застосування ВММ у процесі мовної підготовки майбутніх учителів та висвітлення практичних стратегій і способів педагогічного використання чат-ботів на основі цифрових мовних інструментів. Для досягнення поставленої мети передбачено дослідження різних технологій постановки промптів в чат-ботах, аналіз методичних орієнтирів їх ефективного застосування та наведення прикладів завдань у різних видах мовленнєвої діяльності.

Методологічну основу дослідження становили теоретико-методичний аналіз і синтез наукових джерел щодо застосування ВММ у мовній освіті, порівняльний аналіз сучасних підходів і педагогічних практик, а також систематизація й класифікація типів промптів та принципів їх формулювання. Для обґрунтування практичних рішень використано методичне моделювання комплексу завдань у різних видах мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, письмо) та описово-аналітичний підхід із залученням ілюстративних прикладів, що дають змогу окреслити можливості, обмеження й ризики взаємодії з ВММ та визначити умови їх педагогічно доцільного використання.

Взаємодія з ВММ може сприяти розвитку всіх складників професійно орієнтованої комунікативної компетентності майбутніх учителів іноземних мов і створювати інтегроване навчальне середовище для комплексного формування професійних умінь.

На рівні лінгвістичної компетентності студенти можуть удосконалювати граматичну точність і лексичне багатство через формулювання структурованих промптів, які вимагають свідомого дотримання мовних норм; аналізувати згенеровані тексти різних стилів (офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, розмовний) та редагувати відповіді чат-бота відповідно до нормативних вимог; можуть поглиблювати розуміння мовних нюансів і порівнювати варіанти перефразування або спрощення автентичних матеріалів для різних рівнів володіння мовою.

Мовленнєва компетентність може розвиватися через практику читання (опрацювання адаптованих ВММ текстів різної складності), говоріння (рольові ігри з чат-ботом, формулювання усних запитань для уточнення), письма (створення промптів різних типів, редагування та синтез інформації з кількох джерел) і аудіювання (робота з транскриптами для генерації запитань на активне відтворення).

Лінгвосоціокультурну компетентність можна розвивати шляхом аналізу культурно зумовлених мовних явищ (ідіом, стилістичних реєстрів, прагматичних особливостей), виявлення обмежень ВММ у розумінні культурного контексту та порівняння відповідей різних моделей на запити, що вимагають урахування соціокультурної специфіки.

Особливої ваги набуває навчально-стратегічна компетентність: студенти можуть застосовувати метакогнітивні стратегії планування взаємодії (вибір типу промпта залежно від завдання), моніторингу (перевірка фактів), оцінювання (порівняння результатів різних ВММ, виявлення «галюцинацій») та корекції (поступове вдосконалення промптів для досягнення бажаного результату). Така багатовимірна взаємодія дозволяє розглядати ВММ не лише як джерело інформації, а як активний інструмент професійного саморозвитку, що є потенційно важливим для формування готовності майбутніх учителів до автономного навчання впродовж життя.

Виклад основного матеріалу. Інструменти ШІ для генерації тексту можуть імітувати людські здібності, передавати знання,

персоналізувати навчання та забезпечувати зворотний зв'язок, а також представляти результати у вигляді текстів природною мовою, зображень, відео, музики й програмного коду. «Звільняючи людей від певних категорій мисленнєвих навичок нижчого рівня, це нове покоління інструментів ШІ може мати глибокі наслідки для того, як ми розуміємо людський інтелект і навчання» [15: 7]. Відповідно, широкі можливості ВММ щодо опрацювання інформації, написання текстів і створення мистецьких робіт спонукають освітні інституції переосмислити зміст і способи навчання.

Водночас ШІ може підривати академічну доброчесність і сприяти плагіату: дедалі більше студентів використовують ВММ для виконання письмових робіт й творчих активностей, зокрема «щоб шахраювати у своїх завданнях, тим самим підриваючи цінність оцінювання навчання, сертифікації та кваліфікацій» [4]. Це може гальмувати розвиток інтелектуальних умінь і критичного мислення, адже частина здобувачів обирає найкоротший шлях до виконання завдань, генеруючи відповіді за підказкою чат-бота замість аналізу. Технологію також можна застосовувати для шахрайства під час написання курсових робіт, модульних контрольних і онлайн-іспитів.

Попри наявні ризики, багато університетів дотримуються підходу, згідно з яким «замість намагатися заборонити їх використання, студентам і працівникам необхідно надати підтримку у використанні інструментів ШІ ефективно, етично та прозоро» [14]. За даними опитування 2023 року щодо державного використання ШІ в освіті, лише сім країн (Китай, Фінляндія, Грузія, Катар, Іспанія, Таїланд і Туреччина) повідомили про розроблення рамкових документів чи програм підготовки з ШІ для вчителів [15: 26]. Сінгапур пропонує спеціалізовану платформу розвитку ШІ-спроможностей освітніх установ через AI Government Cloud Cluster, який включає сховище моделей GPT [12]. За умов недостатньої інституційної підготовки особливо важливо окреслити межі педагогічно доцільного делегування когнітивних завдань ШІ. У 2026 році в Україні в умовах оновлення нормативного поля та інституційних політик стає актуальною вимога прозорого декларування використання ШІ [1].

У межах концепції професій і ШІ зазначається, що «є дві доволі чіткі сфери, в які люди можуть привнести щось додаткове... Одна з них – соціальний елемент, а інша – творча стратегія...» [10].

Делегуючи завдання ШІ, доцільно враховувати, що він продукує контент без усвідомлення реального світу: інструмент не може визначати, як ми навчаємося і як навчаємо, а також не має соціального бачення й емоційної глибини.

Під час заняття з навчальної дисципліни «Практичний курс англійської мови» студенти аналізували словосполучення «abundantly clear». На прохання визначити спільнокореневі слова до «abundantly» вони помилково запропонували «abandoned» – орфографічно подібне слово, що вводить в оману. Abundantly («у великій кількості; дуже») походить від abundant (латинський корінь зі значенням «переповнення, достаток»), тоді як abandoned («покинутий; залишений») має інше походження. Щоб пояснити різницю, було запропоновано створити порівняльне зображення для виразів «abundantly clear» та «abandoned house». Цифрова модель відтворила «abundantly clear» як склянку прозорої води – асоціативну інтерпретацію («clear» = «прозорий»), а не розуміння ідіоматичного значення («цілком очевидний»).

Цей випадок ілюструє три ключові аспекти ШІ-грамотності, необхідні майбутнім учителям. По-перше, студенти змогли виявити, що візуалізація ґрунтується на поверхневій асоціації [11: 50], а не на розумінні ідіоматичного значення. По-друге, ситуація підкреслила необхідність перевірки результатів через альтернативні джерела – студенти звернулися до етимологічних словників і підтвердили різне походження слів. По-третє, аналіз невдалої візуалізації поглибив розуміння різниці між буквальним і переносним значенням, а також стимулював дискусію про обмеження ШІ в інтерпретації культурно-мовних нюансів. Таким чином, педагогічна цінність взаємодії з ВММ полягає не лише в отриманні коректних відповідей, а й у розвитку метакогнітивних умінь оцінювання, верифікації та усвідомленого використання цифрових інструментів.

Вважаємо правомірним у контексті викладеного вище стверджувати, що розрив між видимістю «розуміння» й фактичною відсутністю усвідомлення стимулює критичне оцінювання відповідей чат-ботів – саме те, що становить основу професійної компетентності вчителя іноземної мови в цифрову епоху. ШІ-грамотність є важливою, адже інструменти ШІ чутливі до інструкцій, і для компетентної взаємодії важливо вміти

формулювати запити та інтерпретувати результати з розумінням їхніх обмежень.

Стратегічною метою підготовки студентів до компетентної роботи з цифровими мовними інструментами є навчання написання промптів (запитів або інструкцій) для чат-ботів, що дає змогу отримувати якісніші результати згенерованого контенту. Дослідження М. Ісмітдіна, М. Хаттака, С. Хана довело, що формулювання промпта суттєво впливає на якість відповідей великих мультимодальних моделей [8]. Враховуючи вагому роль формулювання запитів у забезпеченні якості взаємодії з ВММ, навіть незначні зміни в їхній побудові можуть спричинити відмінності в результатах: власні моделі (як-от ChatGPT) демонструють вищу чутливість до нюансів запитів, тоді як моделі з відкритим кодом характеризуються більшою стабільністю. Це засвідчує необхідність системного навчання студентів принципам ефективного промптингу.

Перед написанням промпта студентам рекомендовано спланувати, який саме результат вони хочуть отримати: яку інформацію має містити відповідь, який обсяг і формат будуть оптимальними. Граматичні помилки та некоректна пунктуація можуть спричинити хибне інтерпретування запиту й нерелевантні відповіді, а надто довгі промпти ускладнюють упорядкування введеної інформації [13]. Якісні промпти мають бути докладними, конкретними й продуктивними.

Взаємодія з чат-ботами заохочує студентів застосовувати когнітивні й метакогнітивні стратегії. Технологія постановки промптів може підвищувати ймовірність отримання якісніших результатів за умови дотримання низки правил:

1) формулювати запитання чітко й уникати двозначності; формулювати інструкції позитивно, вказуючи, що треба робити, а не чого уникати;

2) будувати інструкцію стисло та відповідно до граматичних норм мови; дбати про пунктуацію, оскільки ВММ чутливі до структури тексту;

3) утримуватися від внесення матеріалів, захищених авторським правом;

4) додавати критерії очікуваного результату, зокрема визначати роль чат-бота, рівень володіння мовою (наприклад, «мова для початківців» замість «рівень A1», оскільки ВММ можуть неточно інтерпретувати рівні CEFR), формат і стиль відповіді (наприклад,

підсумок у трьох абзацах із використанням професійного стилю); враховувати бажану довжину відповіді, пам'ятаючи, що ВММ краще розуміють приблизні вказівки (2–3 речення), ніж точні обмеження кількості слів;

5) експериментувати та вдосконалювати промпти, якщо результат не відповідає очікуванням; різні моделі можуть по-різному реагувати на однакові запити, тому поступове коригування формулювань є природною частиною роботи з ВММ [7]. Студентам також варто враховувати, що генеративні інструменти ШІ споживають значну кількість енергії, тому один добре сформульований промпт є більш ефективним та екологічно відповідальним, ніж багаторазові спроби.

Студенти можуть користуватися пам'ятками, щоб формулювати промпти ефективно й результативно. Важливо: чат-боти на основі ВММ відповідають краще, коли їм чітко визначають, що саме потрібно зробити; обов'язковими є перевірка фактів, щоб уникнути «галюцинацій», і відмова від введення будь-яких персональних даних [13]. Нижче подано пам'ятку для студентів щодо того, чого не можна робити під час взаємодії з ВММ.

Take note!

- ✓ Do not enter personal data or identifying information
- ✓ Do not add copyrighted material (unless you are the owner)
- ✓ Do not rely solely on the A1–C2 marker; add a description of the level/target audience
- ✓ Do not phrase instructions negatively
- ✓ Do not ignore punctuation and grammar
- ✓ Do not accept results without critical analysis and fact-checking

Розвиток критичного мислення у взаємодії з чат-ботами потребує інноваційних, але безпечних методів. Викладачі можуть інструктувати студентів використовувати різні типи промптів.

Промпт-дії – це коротка команда на трансформацію результату (наприклад, спростити, перефразувати, згенерувати запитання): «Write», «Explain», «Create», «I don't understand. Please simplify it». Такі інструкції спрямовують роботу з відповіддю: студентів заохочують перевіряти факти, критично оцінювати, редагувати й удосконалювати результати; відповідальність за фінальну версію завдання залишається за ними.

Промпт-надання матеріалу для аналізу: «You are an English as a foreign language teacher. I will give you access to [type of material]. Write a thesis statement for me».

Промпт-сценарій – це створення контексту взаємодії для рольових ігор: «I want you to behave like Aristotle — the ancient Greek scholar, founder of classical logic and teacher of Alexander the Great. I want you to respond like him in advanced English. Do not write any explanations. Just respond like him».

Промпт-пояснення: «You are an English as a foreign language teacher. Explain in simple terms the difference between the grammatical structures «the present students» and «the students present» to your students, who are advanced learners of English as a second language. Then give three more adjectives that take on a slightly different meaning depending on their position (before or after the noun)».

Промпт-доповнення: «Add 5 short example sentences for each structure ('the present students' / 'the students present'), indicate typical usage errors, and suggest 3 exercises for advanced learners to reinforce their knowledge».

Ефективним методом оволодіння мовленнєвою компетентністю в говорінні може бути використання запитань на активне відтворення (active recall) за допомогою чат-бота. Такий інструмент може ставити запитання на будь-яку тему в режимі реального часу: наприклад, студент може використати транскрипт відео та попросити чат-бота сформулювати тези або підсумувати ключові моменти для самоперевірки [2].

З метою вдосконалення говоріння можна застосовувати рольові ігри з чат-ботом: студенти розігрують ситуації англійською мовою, пов'язані з темою або мовним матеріалом (наприклад, розмова з інструментом у ролі історичної постаті, представника професії або вигаданого персонажа), що дає змогу практикувати мовлення без страху помилитися. Активність можна організувати фронтально: взаємодію виводять на екран, викладач модерує процес, а студенти формують запитання й додаткові промпти та зіставляють відповіді чат-бота з відомою їм інформацією.

Для писемного мовлення можна використовувати стратегію брейнстормінгу у взаємодії з цифровим інструментом: студенти швидко фіксують перші ідеї, відбирають абстрактні й конкретні поняття, формують тезу та вибудовують послідовність аргументів. Згенеровані ідеї можна використовувати для опису,

порівняння, пошуку аргументів, пояснення причин проблем і пропонування рішень; для впорядкування матеріалу доречно застосувати візуальну інтелект-карту.

Нижче подано приклад завдання на брейнстормінг:

1. Промпт-сценарій «If you were an outstanding teacher and mentor, what would you leave in a time capsule of education for your descendants?»

2. Промпт-дії «Ask ChatGPT to brainstorm and suggest a few ideas that will inspire you to create a time capsule».

3. Промпт-дії «Analyse and compare what the chatbot offers. Assess whether these ideas are completely nonsensical or, on the contrary, absolutely fantastic».

4. Промпт-дії «Submit your edited version. Improve it based on your own ideas and what ChatGPT has suggested» [11].

Ефективним засобом залучення студентів до читання є використання автентичних матеріалів, пов'язаних із професійними інтересами здобувачів освіти. Водночас такий підхід може втрачати мотиваційний потенціал, якщо мовна складність текстів є надто високою; у такому разі доцільно використовувати чат-бот для мовної адаптації матеріалів.

Щоб студенти усвідомили ризики некритичного сприйняття інформації, їх можна об'єднати в малі групи за відомими їм методами навчання. Кожна група просить чат-бот на основі ВММ надати поради щодо застосування методу, після чого аналізує відповіді та перевіряє їх на «галюцинації» (хибну інформацію). У разі виявлення помилок відповідь потрібно відредагувати так, щоб вона містила коректну інформацію. Приклад промпта-дії: «Act as an English teacher. Compile a list of tips for a beginner teacher who will be conducting a webinar for English teachers on the topic of Visible Learning. Ensure that the language you use is appropriate for them».

Чат-бот може запропонувати список ресурсів для поглиблення теми (книги, статті, сайти, відео тощо); доцільно порівнювати відповіді різних моделей і враховувати, що частина моделей могла навчатися на застарілих даних. Нижче подано пам'ятку для студентів щодо ефективної взаємодії з ВММ.

Take note!

- ✓ The list of resources needs to be evaluated.
- ✓ It is necessary to check whether these sources actually exist and to ensure that the list does not include any 'hallucinations'

- characteristic of these models.
- ✓ Next, you should select the sources that best suit your context.

Під час роботи з БММ студентам рекомендовано використовувати навчальні стратегії для перевірки достовірності, релевантності та добросовісності інформації. Зокрема пам'ятки стратегій SEARCH, CREATE і CHASE-IT, де кожна літера відповідає слову, пов'язаному з пошуком інформації.

Стратегія SEARCH найкраще підходить для швидкого оцінювання джерела (статті, сайти, відповіді ІІІ): вона охоплює ключові параметри (хто/звідки, докази, рік, ясність, корисність) і добре працює для перевірки «галюцинацій» ІІІ.

SEARCH	
Source	Where does this information come from? Can this source be trusted?
Evidence	What evidence supports this information?
Author	Who wrote it and what motivated the author to do so?
Recency	How recent is the source? What indicates its relevance?
Clarity	How clearly is the information presented? Is it easy to understand?
Helpfulness	Is the information useful? Is it relevant to the topic?

Стратегія CREATE допомагає синтезувати інформацію і перетворити її на навчальний продукт (текст нотаток, резюме, аргументи, план уроку або рефлексію).

CREATE					
Check accuracy	Recognise bias	Evaluate relevance	Ask for evidence	Transform / rewrite	Explain what you learned

Навчальна стратегія CHASE-IT зручна для перевірки фактів і оцінювання достовірності відповідей ІІІ; вона додатково акцентує «застосуй», «перефразуй», «поясни» та «розпізнай упередження», що підтримує медіаграмотність.

CHASE-IT	
Credibility	Can this source/answer be trustworthy? What is the reputation of the resource?
Helpfulness	Is it relevant to my topic?

Author	Who created it (author or AI)? What are the possible motivations, interests, biases?
Source & Timeliness	Where did the information come from? How can it be verified? How recent is the source? Is the context relevant to my question?
Evidence	What facts/data/examples/links/quotes/primary sources confirm this?
Integrity & Clarity	Is there a risk of plagiarism or 'hallucinations'? Are borrowings/quotations correctly formatted? Is the information presented clearly and unambiguously?
Transform	Rewrite and summarise in your own words, compare 2-3 sources, add an example, draw a conclusion.

Замінювати людський зв'язок штучними засобами не є оптимальним підходом. Водночас у ситуаціях, коли потрібно швидко емоційно розвантажитися, можна звернутися до «ШІ-вчителя», який згенерує пропозиції та поради й частково імітуватиме підтримувальну розмову (підсумує сказане, поставить уточнювальні запитання). Нижче подано пам'ятку для роботи з ВММ.

Take note!
<ul style="list-style-type: none"> ✓ LLMs process statements differently than humans: their responses are formed word by word based on the probable next word and other mechanisms on which they are based. ✓ LLMs do not think, and any advice they give may be questionable. ✓ Be careful not to rely too heavily on these tools.

Викладач має заохочувати студентів ретельно зважувати, чи є відповіді доречними саме для них і їхнього контексту. Чат-боти можуть запропонувати швидке рішення, але не повинні повністю замінювати людську взаємодію.

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, можемо зробити висновок, що педагогічно виважене використання ВММ у професійній підготовці майбутніх учителів іноземних мов як інструменту розвитку їхньої ПОКК є доцільним. Генеровані моделі можуть підтримувати перехід від читання до говоріння та письма (перефразування, резюмування, рефлексія), сприяти персоналізації навчальних дій і забезпечувати оперативний зворотний зв'язок за умови чіткого визначення ролі інструмента та очікуваного результату. Водночас ефективність взаємодії з ВММ значною мірою визначається сформованістю навичок промптингу: граматична коректність, структурованість і конкретність інструкцій.

Окремо наголошено на необхідності поєднання впровадження ВММ із принципами академічної доброчесності та розвитком критичного мислення. Запропоновано розглядати відповіді чат-бота як матеріал для аналізу, зіставлення, редагування та аргументованого вдосконалення, при цьому підкреслено, що відповідальність за фінальну версію навчального продукту залишається за студентом. З метою зниження ризиків «галюцинацій», упередженості й некритичного запозичення ми виокремили стратегії SEARCH, CREATE і CHASE-IT як інструменти перевірки достовірності, релевантності та доброчесності інформації, а також перетворення отриманого контенту на власний навчальний продукт.

Практична цінність представленого підходу полягає в систематизованій типології технологій промптингу (промпт-сценарій, промпт-дії, промпт-пояснення, промпт-доповнення, промпт-надання матеріалу для аналізу) та стратегіях верифікації інформації (SEARCH, CREATE, CHASE-IT), що у поєднанні з комплексом завдань охоплюють розвиток мовленнєвих умінь, аргументації, метакогнітивних стратегій і цифрової грамотності та становлять методичну основу для інтеграції ВММ у професійну підготовку майбутніх учителів іноземних мов. Аргументовано, що роль викладача в умовах використання ВММ не зменшується, а трансформується: викладач визначає правила етичного застосування, модерує взаємодію та навчає перевіряти факти. Методичні напрацювання можуть бути використані для розробки навчальних програм з дисципліни «Практичний курс англійської мови» для студентів педагогічних спеціальностей.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною верифікацією результатів апробації запропонованих завдань, аналізом зворотного зв'язку від студентів, порівнянням різних ВММ за відповідними критеріями та розробленням підходів до поєднання традиційних методів навчання з цифровими технологіями у викладанні англійської мови як іноземної.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України “Про академічну доброчесність” від 18.12.2025 № 4742-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20> (дата звернення: 13.01.2026).
2. Мельник А.І. Особливості використання чат-боту ChatGPT у навчанні професійно орієнтованого спілкування майбутніх викладачів

- англійської мови. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2023. Вип. 21(177). С. 100-107. <https://doi.org/10.58407/visnik.232117>
3. Як алгоритми змінять бюрократію (Інтерв'ю з Михайлом Федоровим). (2023, 27 квітня). *Forbes Надлюди*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eWtCiMz4hug> (дата звернення: 13.01.2026).
 4. Anders B.A. Is using ChatGPT cheating, plagiarism, both, neither, or forward thinking? *Patterns*. 2023. 4(3). <https://doi.org/10.1016/j.patter.2023.100694>
 5. Chen X., Zou D., Xie H., Cheng G. Twenty years of personalized language learning. *Educational Technology & Society*. 2021. 24(1). P. 205-222.
 6. Chukhno O.A. Teachers and learners' perspectives on the use of Generative AI in foreign language education. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2024. 73. P. 53-60. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-73-53-60>
 7. *Generative AI Idea Pack for English language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press & Assessment. 2024.
 8. Ismithdeen M.I., Khattak M.U., Khan S. Promptception: How sensitive are large multimodal models to prompts? 2025. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2509.03986>
 9. Karakaya K., Alpat M.F., Uçar H., Karakaya Ö., Bozkurt A. Preparing teachers for the algorithmic educational landscape: A critical mapping of generative AI integration in language teacher education. *Technology in Language Teaching & Learning*. 2025. 7(2). <https://doi.org/10.29140/ttl.v7n2.102841> (дата звернення: 13.01.2026).
 10. Lee K.-F. *AI Superpowers: China, Silicon Valley, and the New World Order*. Houghton Mifflin Harcourt. 2018.
 11. Melnyk A.I. Gen AI and flipped learning: Reinforcing pre-service English teachers' professionally focused communicative competence. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Pedagogy*. 2024. 1(19). P. 49-54. <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2024.19.08>
 12. Ocampo Y. *Singapore Unveils AI Government Cloud Cluster*. OpenGov Asia. 2023. URL: <https://opengovasia.com/singapore-unveils-ai-governmentcloud-cluster> (дата звернення: 13.01.2026).
 13. Oliver S. AI prompt writing for ELT teachers: 7 ingredients of a successful prompt. 2024. LinkedIn. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/ai-prompt-writing-eltteachers-7-ingredients-gwduc/> (дата звернення: 13.01.2026).
 14. Russell Group. *Russell Group principles on the use of generative AI tools in education*. 2023. URL: https://russellgroup.ac.uk/media/6137/rg_ai_principles-final.pda (дата звернення: 13.01.2026).

15. UNESCO. *Guidance for generative AI in education and research*. 2023. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693> (дата звернення: 13.01.2026).

Стаття надійшла до редакції 25.02.2026.

Статтю рекомендовано до друку 17.04.2026.

Стаття опублікована 31.05.2026.

Як цитувати: Мельник А. Великі мовні моделі в професійній підготовці майбутніх учителів іноземних мов: технології промптингу. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2026. Вип. 48. С. 99-116. <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2026-48-07>

У роботі використовувався ресурс штучного інтелекту з метою проведення над ним дослідження. Увесь науковий контент створений автором.

LARGE LANGUAGE MODELS IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS: PROMPTING TECHNOLOGIES

Alla Melnyk

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
the Department of Germanic and Romance Languages,

Kyiv National Linguistic University
(03150, Kyiv, 73 Velyka Vasylkivska Str.);

e-mail: alla-i@ukr.net; ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9093-1225>

The article substantiates the pedagogically sound use of prompting techniques for applying large language models in the professional training of future foreign language teachers. The relevance of the study is determined by the transformative potential of artificial intelligence in education and the need for a systematic analysis of chatbot application mechanisms in the development of professionally oriented communicative competence in future teachers of English. Despite students' active use of digital language tools, existing research predominantly focuses on general pedagogical outcomes, leaving insufficient attention to strategies for effective interaction through prompt design. The aim of the article is to develop a typology of prompts and information verification strategies for the pedagogically sound use of chatbots in practical language training. The methodological foundation included theoretical and methodological analysis of scientific sources, comparative analysis of contemporary approaches, systematization and classification of prompt types, methodological modeling of a task complex across various types of speech activity, and a descriptive-analytical approach with illustrative examples. The study develops

a systematized typology of prompting techniques (action prompt, scenario prompt, explanation prompt, supplementation prompt, and prompt for providing material for analysis) and substantiates the principles of their effective formulation, including grammatical correctness, clear structure, specificity, positively framed instructions, avoidance of CEFR-level requests, and iterative refinement through experimentation. Three information verification strategies (SEARCH, CREATE, and CHASE-IT) are proposed for checking the reliability, relevance, and academic integrity of generated content, which is critically important for reducing the risks of hallucinations, bias, and uncritical borrowing. The study demonstrates that interaction with chatbots can contribute to the development of all components of professionally oriented communicative competence – linguistic, speech, linguosociocultural, and learning-strategic – provided that students develop prompting skills and the ability to critically evaluate generated outputs. The practical value of the study lies in a coherent set of tasks for reading, speaking, and writing that supports the development of speech skills, metacognitive strategies, and digital literacy and can be used in curricula for the Practical Course in English for students of pedagogical specialties.

Keywords: chatbot, future English language teacher, large language models, professionally oriented communicative competence, prompting.

REFERENCES

1. *Law of Ukraine on Academic Integrity № 4742-IX* (dated December 18, 2025). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20> [Accessed 13 Jan. 2026] [in Ukrainian].
2. Melnyk, A. (2023). The ChatGPT use in the professional training of prospective university English teachers. *Bulletin of the National University 'Chernihiv Collegium' named after T.G. Shevchenko, Series: Pedagogical Sciences*, 21(177), pp. 100-107 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.58407/visnik.232117>
3. How algorithms will change bureaucracy (Interview with Mikhail Fedorov). (2023). *Forbes Superhumans*. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=eWtCiMz4hug> [Accessed 13 Jan. 2026] [in Ukrainian].
4. Anders, B.A. (2023). Is using ChatGPT cheating, plagiarism, both, neither, or forward thinking? *Patterns*, 4(3). <https://doi.org/10.1016/j.patter.2023.100694>
5. Chen, X., Zou, D., Xie, H., Cheng, G. (2021). Twenty years of personalized language learning. *Educational Technology & Society*, 24(1), pp. 205-222.
6. Chukhno, O.A. (2024). Teachers and learners' perspectives on the use of Generative AI in foreign language education. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 73, pp. 53-60. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2024-73-53-60>

7. *Generative AI Idea Pack for English language teachers*. (2024). Cambridge: Cambridge University Press & Assessment.
8. Ismithdeen, M.I., Khattak, M.U., Khan, S. (2025). *Promptception: How sensitive are large multimodal models to prompts?* <https://doi.org/10.48550/arXiv.2509.03986>
9. Karakaya, K., Alpat, M.F., Uçar, H., Karakaya, Özlem, Bozkurt, A. (2025). Preparing teachers for the algorithmic educational landscape: A critical mapping of generative AI integration in language teacher education. *Technology in Language Teaching & Learning*, 7(2). <https://doi.org/10.29140/tl.v7n2.102841>
10. Lee, K.-F. (2018). *AI superpowers: China, Silicon Valley, and the new world order*. Houghton Mifflin Harcourt.
11. Melnyk, A.I. (2024). Gen AI and flipped learning: Reinforcing pre-service English teachers' professionally focused communicative competence. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Pedagogy*, 1(19), pp. 49-54. <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2024.19.08>
12. Ocampo, Y. (2023). *Singapore unveils AI government cloud cluster*. *OpenGov Asia*. Available at: <https://opengovasia.com/singapore-unveils-ai-government-cloud-cluster> [Accessed 13 Jan. 2026].
13. Oliver, S. (2024). *AI prompt writing for ELT teachers: 7 ingredients of a successful prompt*. Available at: <https://www.linkedin.com/pulse/ai-prompt-writing-eltteachers-7-ingredients-gwdyc/> [Accessed 13 Jan. 2026].
14. Russell Group. (2023). *Russell Group principles on the use of generative AI tools in education*. Available at: https://russellgroup.ac.uk/media/6137/rg_ai_principles-final.pdf [Accessed 13 Jan. 2026].
15. UNESCO. (2023). *Guidance for generative AI in education and research*. Available at: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693> [Accessed 13 Jan. 2026].

The article was received by the editors 25.02.2026.

The article was recommended for printing 17.04.2026.

The article published 31.05.2026.

In cites: Melnyk A. (2026). Large language models in the professional training of future foreign language teachers: prompting technologies. *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations*. 48, pp. 99-116. <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2026-48-07> [in Ukrainian]

An artificial intelligence resource was used in this work for the purpose of conducting research on it. All scientific content was created by the author.